

Doetinchem, 21 januari 2021

Plan van aanpak Transitievisie Warmte Doetinchem

Te besluiten om:

Het plan van aanpak Transitievisie Warmte Doetinchem inclusief aanpak communicatie en participatie vast te stellen.

Inleiding

Nederland heeft zich gecommitteerd aan de klimaatafspraken van Parijs voor de CO₂-reductie en energiedoelstellingen. Deze doelstellingen zijn vertaald naar het Klimaatakkoord met als doelstelling een CO₂-emissievrije samenleving. In het Klimaatakkoord is vastgelegd dat we in Nederland in 2030 ten opzichte van 1990 49% minder CO₂ moeten uitstoten en 95% minder in 2050. Uit dit klimaatakkoord volgt ook dat de gebouwde omgeving in 2050 aardgasvrij verwarmd zal worden. Onderdeel van het klimaatakkoord is het opstellen van de transitievisie warmte. Een visie die omschrijft welk warmtealternatief de voorkeur heeft per wijk en in welke periode deze transitie gaat plaatsvinden.

Gemeenten zijn volgens het Klimaatakkoord de regisseurs van de warmtetransitie voor de gebouwde omgeving. Dit zal starten met het opstellen van een transitievisie warmte. Samen met vastgoedeigenaren, bewoners, netbeheerders en medeoverheden wordt verwacht dat de gemeente eind 2021 een transitievisie warmte ontwikkeld heeft. Daarin staat per wijk het te verwachten tijdsplan en de voorkeurst technologie voor aardgasvrij.

Plan van aanpak

In de bijgevoegde plan van aanpak staat beschreven hoe dit proces vormgegeven gaat worden. Het participatietraject wordt onder regie van de gemeente samen met een extern bureau uitgevoerd.

Samen met de Achterhoekse gemeenten hebben we een technisch-financiële en sociaal-economische analyse door bureau Over Morgen laten uitvoeren. Hiervoor is een multicriteria analysetool (MCA-tool) ontwikkeld. Afhankelijk van de keuze van de zwaarte van de afwegingscriteria komt er een wijkvolgorde uit. Over deze tool informeren wij u later nog nader.

Transitievisie Warmte

De analyse en de uitkomst van het participatietraject vormen tezamen de input voor de op te stellen transitievisie warmte.

De vast te stellen transitievisie warmte bestaat uit een per wijk beschreven warmtealternatief en op welke termijn dit alternatief haalbaar wordt geacht in de periode tot en met 2050. De wijken die het meest kansrijk zijn om aardgasvrij gemaakt te worden, vormen het kader waarin de gemeente verder zal gaan in het opstellen van uitvoeringsplannen per wijk, waarin de definitieve afspraken worden gemaakt met netbeheerders, woningcorporaties, gebouweigenaren en marktpartijen.

De Transitievisie Warmte is geen statisch document. Na vaststelling in 2021 wordt deze periodiek herzien en naar de laatste inzichten up-to-date gemaakt. Het klimaatakkoord geeft aan dat de herijking iedere vijf jaar moet plaatsvinden. Deze herijking geeft flexibiliteit en daarmee ruimte voor nieuwe inzichten, ontwikkelingen en innovaties.

Met dit voorstel stellen we uw raad voor om het plan van aanpak Transitievisie Warmte Doetinchem vast te stellen.

Doetinchem, 21 januari 2021

Argumenten

1.1. We geven invulling aan de regierol die de gemeente krijgt vanuit het Klimaatakkoord voor het opstellen van de Transitievisie Warmte.

De regierol voor de gemeente in de energietransitie is groot, zowel op proces, de uitvoering als het creëren van draagvlak bij bewoners. Conform het Klimaatakkoord stuurt de gemeente het proces en de organisatie aan van de Transitievisie Warmte.

1.2. Vanuit het Klimaatakkoord is elke gemeente verplicht om in 2021 een Transitievisie Warmte te hebben vastgesteld door de raad.

De nationale aanleiding voor deze Transitievisie Warmte komt voort uit het internationale klimaatakkoord van Parijs en de Nederlandse doorvertaling hiervan. Dit nationale Klimaatakkoord stelt dat gemeenten een belangrijke regisserende rol vervullen in deze transitie en dat zij samen met het Rijk, netbeheerders, provincies, waterschappen en andere partijen tot een programmatische aanpak komen om invulling te geven aan de noodzakelijke energietransitie. In het Klimaatakkoord staat ook dat elke gemeente uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte vastgesteld heeft.

1.3. In het plan van aanpak is beschreven hoe we tot een Transitievisie Warmte willen komen.

De vaststelling van de Transitievisie Warmte ligt bij uw gemeenteraad. Het ligt voor de hand om het plan van aanpak voor het opstellen van de Transitievisie Warmte door uw raad te laten vaststellen. In het plan van aanpak hebben we aangegeven hoe we als gemeente invulling willen geven aan onze regierol en wat dat betekent voor de organisatiestructuur en het te doorlopen proces. Verder zijn onder andere de processtappen, de planning, de uitgangspunten en de participatie en communicatie in het plan van aanpak beschreven. Het participatieproces maakt inzichtelijk op welke momenten de samenleving wordt betrokken en de raad een rol krijgt. Hiermee heeft uw raad vanaf het begin invloed op de totstandkoming van de transitievisie.

1.4. Het opstellen van de Transitievisie Warmte doen we samen met stakeholders.

We hechten veel waarde aan een goede participatie en communicatie. We pakken de Transitievisie Warmte projectmatig op. Dit houdt in dat we met een stuurgroep, projectgroep en klankbordgroep gaan werken.

De belangrijkste stakeholders, zoals Sité Woondiensten, netbeheerder Liander en waterschap Rijn en IJssel, zijn vertegenwoordigd in de stuurgroep en/of projectgroep.

De overige stakeholders, zoals lokale energiecoöperatie, ondernemersverenigingen, dorpsraden, huurdersvereniging Sité, onderwijskoepel, zorg- en welzijnsinstellingen krijgen een plek in de klankbordgroep.

Omdat het om een visie gaat, willen we voor de inwoners enkele afzonderlijke inwonersavonden organiseren. Bij het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen zullen de inwoners veel intensiever betrokken worden.

1.5. Belangrijk uitgangspunt van de warmtetransitie is betaalbaarheid voor inwoners.

Aanvankelijk is uitgegaan van kostenneutraliteit voor de eindgebruiker. Of dat haalbaar is, is afhankelijk van veel factoren. Waarschijnlijk blijft er in een aantal situaties een verhoogde last voor de inwoners. Landelijke (financiële) afspraken kunnen hier uitsluitsel over geven. In het plan van aanpak gaan we daarom uit van betaalbaarheid voor de inwoners. Betaalbaar betekent een acceptabele prijs. De energierekening moet betaalbaar blijven. Niet alle kosten kunnen in een redelijke termijn 'terugverdiend' worden. Per wijk wordt gezocht naar de maatschappelijk beste en betaalbare oplossingen.

Het Rijk komt met nieuwe financieringsmodellen. De financieringsmodellen moeten aantrekkelijk zijn, aansluiten bij de behoeften van inwoners en op tijd op de markt komen. Het Warmtefonds is hierbij een belangrijk instrument.

Doetinchem, 21 januari 2021

1.6. Vooruitlopend op de Transitievisie Warmte wordt nu al ingezet op energiebesparing door het isoleren van de bestaande woningvoorraad.

In onder andere Nieuw-Wehl en wijk Overstegen is er al een vorm van wijkaanpak gestart. Inzet van deze wijkaanpakken is energiebesparing door het isoleren van de woningen. Daarnaast zijn we bezig met allerlei gemeentebrede acties met besparen. Deze acties lopen een parallel spoor naast het traject van de Transitievisie Warmte. Isoleren is een no-regret maatregel. Energie besparen blijft noodzakelijk, los van welk duurzaam warmte-alternatief er in de wijk komt. Deze besparingsacties voert het Energieloket Agem veelal in opdracht van de gemeente uit.

De Transitievisie Warmte brengt in beeld wat de warmte-opties zijn en plaatst wijken in een logische volgorde. Dit zet nog geen acties uit voor besparing. In een Wijkuitvoeringsplan gaan we met de wijk kijken welk warmte-alternatief voor de hand ligt en gaan we daadwerkelijk met de uitvoering aan de gang. De inzet zal in ieder geval een gezamenlijke isolatie-actie zijn. Als er dan al een deel van de woningvoorraad is geïsoleerd, dan komt dit goed uit.

1.7. Tijdens het gehele proces blijven we uw raad informeren.

De warmtetransitie is een complexe materie en er zijn veel alternatieven om een wijk aardgasvrij te maken. Daarom hebben wij een kennissessie over de warmtetransitie in de informatieve raadsbijeenkomst van december georganiseerd.

Gezamenlijk met de Achterhoekse gemeenten heeft bureau Over Morgen hiervoor een tool ontwikkeld. Deze tool willen we ook aan uw raad presenteren, zodat duidelijk is aan welke 'knoppen' gedraaid kan worden om een wijkprioritering te bepalen.

Financiën

De gemeenten hebben tijdens de buitengewone ALV in november 2019 ingestemd met het Klimaatakkoord. In het akkoord is afgesproken dat het Rijk € 150 miljoen ter beschikking stelt aan gemeenten voor de periode 2019 tot en met 2021.

Het gaat hierbij om een aanloopbudget, zodat het voor alle gemeenten mogelijk is om te starten met de uitvoering van het Klimaatakkoord en specifiek voor het opstellen van de transitievisie warmte. Dit budget kan ingezet worden om proceskosten te financieren.

In de decembercirculaire 2019 heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van de Regionale Energie Strategieën (RES) en op de ondersteuning van gemeenten bij de transitievisies warmte.

Het Rijk verstrekt deze middelen voor de jaren 2019 tot en met 2021 ter hoogte van ca. € 254.099. Als basis wordt aangegeven:

- Middelen voor het ontwikkelen van een visie op het gebied van transitie warmte (€ 202.101);
- Visie wijkaanpak (€ 9.997);
- Visie energieloket (€ 42.001).

Bij de behandeling van de jaarrekening 2019 zijn de middelen uit de decembercirculaire toegevoegd aan het betreffende taakveld in 2020 en 2021 (onderdeel uitvoeringsprogramma duurzaamheid). Deze periode sluit aan bij de uitvoeringsperiode zoals het Rijk dit ook heeft beoogd.

De kosten van de externe adviesbureaus en de interne uren worden uit dit budget betaald.

Kanttelingen

1.1 *Er zijn nog veel onzekerheden.*

Er zijn nog onzekerheden en onvoorspelbaarheden die samenhangen met de overgang van aardgas naar andere duurzame energietechnieken. Zo weten we nog niet welke bruikbare nieuwe technieken de komende jaren ontwikkeld gaan worden. We weten ook nog niet hoe de opgave naar een aardgasvrije toekomst betaald gaat worden en door wie.

Door de toenemende aandacht in de media leven er veel vragen bij bewoners over de planning, welke warmteoplossing gekozen kan worden in plaats van aardgas, welke maatregelen alvast genomen kunnen worden en hoe de transitie naar aardgasvrij wonen wordt gefinancierd. Met de transitievisie geeft de gemeente inzicht in een allereerste grove planning. Bewoners kunnen zich voorbereiden op aardgasvrij wonen door te investeren in energiebesparende maatregelen en de eigen woning goed te isoleren. Dit levert in het algemeen financiële besparingen op voor bewoners.

1.2 *Het is de vraag of participatie voor voldoende draagvlak zorgt.*

Participatie bij het opstellen van de Transitievisie Warmte is geen garantie voor draagvlak. We kunnen niet iedereen uit de samenleving betrekken in de totstandkoming van de transitievisie. In vroeg stadium wordt om deze reden een stakeholderanalyse gemaakt en vervolgens zoveel mogelijk samengewerkt met belangengroepen die een afspiegeling zijn van alle stakeholders.

1.3 *Kan iedereen wel meedoen?*

Het financieringsvraagstuk is bepalend voor de bereidheid van pandeigenaren om de ingrijpende transformatie naar aardgasvrij en duurzaam te maken. Een haalbare financieringsoplossing lijkt op dit moment een van de belangrijkste randvoorwaarden te zijn om pandeigenaren in beweging te krijgen. In den lande worden op dit moment verschillende voorstellen gedaan om financiering van de transitie voor alle typen pandeigenaren aantrekkelijk te maken. We volgen deze ontwikkelingen nauwlettend en willen binnen de Transitievisie Warmte verkennen welke mogelijkheden er liggen of te ontwikkelen zijn voor onze inwoners. Hierbij moeten we blijvend oog houden voor inwoners, waarbij sprake is van energie-armoede.

Vervolg

Nadat uw raad het plan van aanpak heeft vastgesteld, gaan we verder met onderstaande processtappen uit het plan van aanpak.

Omschrijving	Planning
Plan van aanpak	september - januari 2021
Uitvoeren analyse en criteria bepalen (regionale actie)	september- december 2020
Volgordelijkheid wijken bepalen, afstemmen en afwegen	december 2020 – april 2021
Uitvoeringstrategie en wijken die voor 2030 van het gas afgaan	april -juni 2021
Schrijven concept Transitievisie Warmte	juni - september 2021
Vaststellen Transitievisie Warmte	november 2021

Doetinchem, 21 januari 2021

We betrekken uw raad bij de data-analyse, het afwegingskader en de wijkprioritering. Ook pakken we de communicatie en participatie volgens de aanpak op. We zijn inmiddels begonnen met het samenstellen van een klankbordgroep. Ook zijn we bezig met het ontwikkelen van een 'landingspagina' op onze gemeentelijke website. Hierop bieden we begrijpelijke en beknopte informatie over:

1. de 'wat, waarom en wanneer' van de warmtetransitie (inclusief verwijzingen naar mogelijkheden om nieuwe warmtetechnologie te 'beleven');
2. het visievormingstraject in Doetinchem inclusief doorkijkje naar de wijkuitvoeringsplannen daarna;
3. de betrokkenheid van partijen in de projectgroep.

Bijlage

Plan van aanpak Transitievisie Warmte Doetinchem

Burgemeester en wethouders van Doetinchem,
De secretaris, De burgemeester,

mr. G.A. Karssenbergh

mr. M. Boumans MBA MPM

De raad van de gemeente Doetinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders over Plan van aanpak Transitievisie Warmte Doetinchem;

gelet op artikel 108, lid 1, juncto artikel 147, lid 2 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

het plan van aanpak Transitievisie Warmte Doetinchem inclusief aanpak communicatie en participatie vast te stellen.

Aldus besloten in zijn vergadering van 28 januari 2021,

, griffier

, voorzitter